

ใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง การแต่งคำขวัญ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง คุณค่าคำประพันธ์
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง ประลองคำขวัญ (๑)
 รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๔๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

คำขวัญ

คำขวัญ คือ ถ้อยคำที่แต่งขึ้นเพื่อเตือนใจ ชักจูงใจ มักเป็นคำปลอบขวัญหรือปลุกใจ ให้เชื่อมั่นให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของสิ่งที่กล่าวถึง มักเป็นถ้อยคำที่สัมผัสคล้องจอง คำขวัญจึงเป็นเครื่องมือที่ใช้เตือนใจ ชักชวน จูงใจคนในสังคมให้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ

องค์ประกอบของคำขวัญ

๑. ความมุ่งหมายหรือแนวคิด
๒. ข้อความหรือเนื้อหา
๓. ศิลปะแห่งการใช้ถ้อยคำ

ลักษณะของคำขวัญที่ดี

๑. มีเจตนาที่ดี ต่อผู้ฟัง ผู้ปฏิบัติหรือผลประโยชน์ของส่วนรวม เช่น คำขวัญเชิญชวนงดการสูบบุหรี่ คำขวัญเชิญชวนให้ประหยัดน้ำ
๒. มีเป้าหมายชัดเจนเพียงเป้าหมายเดียว เช่น เพื่อให้เคารพกฎจราจร หรือเพื่อให้ช่วยรักษาความสะอาดของถนน
๓. มีเนื้อหาครอบคลุมเป้าหมาย
๔. ไพเราะ สัมผัสคล้องจอง มีพลังโน้มน้าวใจผู้ฟังให้จำและปฏิบัติตาม

การเขียนคำขวัญ มีเขียน 3 แบบ

๑. เขียนแบบคำคล้องจอง คือ การเขียนที่ใช้สระเดียวกัน หรือคำสัมผัสเดียวกัน
๒. เขียนคำขวัญแบบร้อยกรอง คือ การเขียนคำตามแบบบังคับ ของคำประพันธ์ชนิดนั้น ๆ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน
๓. เขียนคำขวัญแบบร้อยแก้ว คือการเขียนที่เรียบเรียงขึ้นอย่างไพเราะ โดยไม่มีข้อบังคับในเรื่องการสัมผัส เอก โท เขียนง่าย

หลักการเขียนคำขวัญ

๑. ใช้ถ้อยคำสั้น กระชับรัด มีความหมายลึกซึ้ง ใช้คำตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไป แต่ไม่ควรเกิน ๑๖ คำ แบ่งเป็นวรรคได้ตั้งแต่ ๑-๔ วรรค
๒. เขียนให้ตรงจุดมุ่งหมาย แสดงความคิดของเราในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างชัดเจน หรือที่เรียกว่ามีใจความสำคัญเพียงอย่างเดียวว่าจะให้ผู้ฟังคิดหรือปฏิบัติเรื่องอะไร
๓. มีการจัดแบ่งจังหวะของคำที่สม่่าเสมอ ทำให้สามารถจดจำได้ง่าย
๔. มีการเล่นคำ การเล่นเสียงสัมผัส และการใช้คำซ้ำ มีพลังโน้มน้าวใจ
๕. เป็นคำดักเตือนหรือแนะนำให้ปฏิบัติในทางที่ดี
๖. ต้องรู้ว่ากลุ่มผู้ใช้คำขวัญเป็นคนกลุ่มใด หากเป็นคำขวัญสำหรับเด็กต้องเขียนให้
ง่ายกว่าคำขวัญผู้ใหญ่
๗. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะเขียน

- สุรายาเสพติดเป็นภัยต่อชีวิต เป็นพิษต่อสังคม
- ปลดภัยเพื่อชีวิต ทุกขณะจิตอย่าประมาท
- เลิกสูบบุหรี่เลิกเสพยาวันนี้ เพื่อชีวิตที่ดีในวันหน้า
- มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ คู่คุณธรรม
- มีคุณธรรมนำใจ ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง หลีกเลียงอบายมุข
- รักษาเวลา รักษาหน้าที่ ชีวิตจะดี ถ้าคุณมีวินัย
- ประเทศไทยจะรุ่งเรือง ถ้าพลเมืองไม่พึ่งยาเสพติด
- หนังสือคือมิตร สื่อความคิดให้ก้าวไกล
- ไม่มีท่านเราอด ไม่มีรถท่านเดิน
- อดทน ขยัน ประหยัด คือ คุณสมบัติของเด็กไทย
- ยึดมั่นประชาธิปไตย ร่วมใจพัฒนา รักษาสิ่งแวดล้อม
- เรียนรู้ตลอดชีวิต คิดอย่างสร้างสรรค์ ก้าวทันเทคโนโลยี